

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Бізнес-консалтинг та міжнародний туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки та
бізнесу, д. н. держ. упр., професор

 Ганна ОРТИНА

« 31 » 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної практики

З ЕКОНОМІКИ

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання
освітнього ступеню Бакалавр
зі спеціальності 051 Економіка
за ОПП «Економічний консалтинг та бізнес-економіка»

Мелітополь 2021 р.

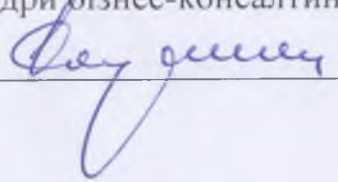
Робоча програма навчальної практики з економіки для студентів освітнього ступеню Бакалавр зі спеціальності 051 Економіка за ОПП «Економічний консалтинг та бізнес-економіка»: Мелітополь, ТДАТУ - 15 с.

Розробник: к.е.н., доц. Татьяна БАКИНА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Бізнес-консалтинг та міжнародний туризм»

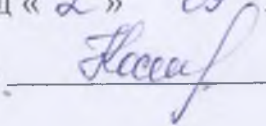
Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри бізнес-консалтингу та міжнародного туризму

к.е.н, доцент Сергій КАРМАН

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП Економічний консалтинг та бізнес-економіка.

Протокол від « 2 » 09 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної практики	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»		
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність 051 «Економіка»	Курс	Семестр
		1 курс	2-й
Тижневих годин: 30 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Практика	120 год.
		Самостійна робота	-
		Індивідуальна робота	-
		Форма контролю: диференційований залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Навчальна практика є складовою частиною навчального процесу і важливою умовою підготовки майбутніх фахівців з економіки. Під час практики здійснюється закріплення теоретичних знань та практичних навичок.

Метою практики є набуття практичних умінь і навичок, закріплення універсальних і професійних компетенцій, набутих ними в процесі вивчення теоретичних дисциплін професійної підготовки.

Завдання навчальної практики:

- формування цілісного сприйняття загальної картини теоретичної підготовки майбутнього бакалавра в галузі економіки;
- набуття практичних навичок шляхом вирішення конкретних практичних завдань, аналізу ситуацій і застосування інших форм навчання;
- розвиток у студентів комплексного системного економічного мислення;
- ознайомлення зі специфічними особливостями економічного аналізу;
- розкриття прикладного характеру розглядаються в навчальних дисциплінах базових категорій;
- закріплення навичок розрахунку найбільш важливих економічних показників;
- формування практичних навичок самостійної роботи, навичок самостійного формулювання висновків, отриманих за результатами власних

розрахунків;

- розвиток навичок презентації та захисту результатів виконуваної роботи;
- освоєння роботи з різноманітними джерелами інформації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- *Загальних компетентностей:*

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення

- *Спеціальних (фахових) компетентностей:*

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати

СК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності

- *Програмних результатів навчання:*

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності;

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності;

РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники;

РН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

Soft skills: здатність аналітично мислити, уміння критично оцінювати ситуацію, навички командної роботи, комунікації та публічних виступів.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація навчальної практики здійснюється згідно з «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» та «Положення про робочу програму навчальної (виробничої) практики та методичні рекомендації до її розробки».

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Навчальна практика «Економіка» проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість навчальної практики «Економіка» відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» складає 4 тижня.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою бізнес консалтингу та міжнародного туризму у навчальних аудиторіях під керівництвом викладачів даної кафедри.

Обов'язки керівника практики:

- ✓ здійснює загальну організацію практики, тобто розробляє організаційні заходи, що забезпечують її підготовку та проведення.
- ✓ здійснює контроль за проходженням практики.
- ✓ готує методичні вказівки до проведення навчальної практики студентів, робочу програму з навчальної практики, робочий зошит для роботи;
- ✓ повідомляє студентам про систему звітності з практики, забезпечує високу якість проходження практики згідно з затвердженою програмою.
- ✓ контролює забезпечення нормальних умов для проходження практики студентами на базах практики, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки, а також виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку.
- ✓ приймає заліки з практики у складі відповідної комісії.
- ✓ подає завідувачу кафедри (у деканат не пізніше 1 жовтня) письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки студентів.
- ✓ готує підсумковий звіт за результатами практики.

Студент під час навчальної практики повинен:

- ✓ виконувати завдання, передбачені програмою практики та планом-графіком проходження практики;
- ✓ підпорядковуватись чинним у закладі, організації правилам внутрішнього розпорядку;
- ✓ вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці та виробничої санітарії;
- ✓ нести відповідальність за виконану роботу та її результати нарівні зі штатними працівниками;
- ✓ дотримуватись календарного плану проходження навчальної практики;
- ✓ надати керівнику практики письмовий звіт про виконання усіх завдань, здати та захистити звіт про практику у встановлені терміни.

Календарний графік навчальної практики наведено нижче в розрахунку на 5-денний робочий тиждень (табл. 1).

Календарний графік проходження навчальної практики

№	Назва теми	Тижні проходження практики			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
1.	Розділ 1 Організаційно-правова форма господарської діяльності підприємства	1			
2.	Розділ 2 Виробнича та комерційна діяльність підприємства	1			
3.	Розділ 3 Склад, структура та ефективність використання ресурсів	3			
4.	Розділ 4. Витрати виробництва і собівартість продукції		5		
5.	Розділ 5. Ефективність виробництва продукції			5	
6.	Розділ 6. Рівень конкурентоспроможності продукції на підприємстві				1
7	Підготовка доповіді та презентації до публічного звіту з практики				3
8	Публічний захист звіту з практики і підведення підсумків практики				1
Всього днів		5	5	5	5

5 ПРОГРАМА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**Розділ 1. Організаційно-правова форма господарської діяльності підприємства.**

На основі діючого законодавства України та нормативно-правової бази підприємства охарактеризувати організаційно-правову форму господарської діяльності підприємства.

Розділ 2. Виробнича та комерційна діяльність підприємства

За фінансовою та статистичною звітністю проаналізувати господарську та комерційну діяльність підприємства та його виробниче спрямування.

Розділ 3. Склад, структура та ефективність використання ресурсів

За допомогою фінансової і статистичної звітності визначити склад, структуру, забезпеченість та ефективність використання наявних в господарстві ресурсів.

Розділ 4. Витрати виробництва і собівартість продукції

Проаналізувати рівень на виробництво основних видів продукції та визначити склад і структуру собівартості одиниці продукції. Виконати індивідуальне завдання: визначити рівень виробничих витрат та собівартість окремого виду продукції на перспективу.

Розділ 5. Ефективність виробництва продукції

Визначити і проаналізувати рівень економічної ефективності господарської діяльності підприємства. Розрахувати та проаналізувати ефективність виробництва окремих видів продукції у підприємстві. Провести факторний аналіз прибутковості підприємства та визначити резерви її підвищення. Виконати індивідуальне завдання: обґрунтувати рівень беззбитковості виробництва окремих видів продукції.

Розділ 6. Рівень конкурентоспроможності продукції на підприємстві

Визначити та проаналізувати рівень конкурентоспроможності продукції, що виробляється на підприємстві.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення навчальної практики з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при виконанні програми використовуються такі методи навчання, як: проведення досліджень, аналізу, робота зі звітністю підприємства, складання графічних схем, таблиць, робота в малих групах, презентації, самостійна робота з рекомендованою літературою та джерелами Інтернет тощо.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Порядок отримання диференційованого заліку.

Студенти звітують про виконання програми в останній робочий день навчальної практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування керівнику практики від навчального закладу. По закінченні навчальної практики «Економіка» студентам виставляють оцінки за результатами перевірки звітної документації і особистого спостереження викладача під час практики. За необхідності з окремими студентами проводиться співбесіда з питань виконання програми практики.

Підведення підсумків практики оцінюється диференційованим заліком.

Методика оцінювання та розподіл балів, що присвоюються студентам

Після завершення строків практики студенти докладають про виконання програми практики. Форма звітності - надання складеного звіту, оцінений та підписаний керівником практики від кафедри.

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку комісії, яка призначається завідувачем кафедри. Результати складання заліку з практики заносяться в список-відомість навчальної практики, проставляються в заліковій книжці.

Керівник практики інформує кафедру щодо фактичних термінів початку й закінчення практики студентами, про їх дисципліну, стан охорони праці на базі практики та з інших питань організації чи проведення практики.

Загальне оцінювання роботи студентів здійснюється шкалою ECTS (табл.3).

Таблиця 3

Структура диференційованого заліку з навчальної практики

Види робіт	Форма звітності	Кількість балів
Інструктажу з порядку проходження практики та з охорони праці і безпеки життєдіяльності. Отримання звітної та методичної документації. Підготовка та оформлення звіту із проходження практики. Робота із літературою, пошук матеріалів до звіту та індивідуальному завданню.	Журнал інструктажу з питань охорони праці.	0-10
Проходження практики та написання звіту:		50-60
- присутність студента відповідно до розкладу проходження практики	Журнал обліку присутності студента	10
ритмічність роботи під час практики у відповідності до календарного плану	Календарний план. Робочий зошит із проходження практики	5-15
відповідність звіту щодо вимог оформлення звіту з навчальної практики	Робочий зошит із проходження практики	5-10
- правильність виконання завдань	Робочий зошит із проходження практики	5-15
логічність та завершеність обґрунтування результативних показників	Робочий зошит із проходження практики	5-10
Захист навчальної практики	Робочий зошит із проходження практики, доповідь, презентація індивідуального завдання	20-30
Всього балів		100

Переведення підсумкової оцінки академічної успішності в балах до показників за державною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та до шкали оцінювання, що прийнята в ECTS представлено в таблиці 4.

Таблиця 4

Шкала оцінювання проходження студентами навчальної практики з економіки

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
67-74	D		
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Порядок підведення підсумків практики

Оцінка за практику вноситься в список - відомість навчальної практики і в залікову книжку студента. Записи і підпис з навчальної практики здійснює викладач – керівник (и) практики.

Члени комісії ставлять свої підписи тільки на титульному аркуші практики та у відомостях. Відомості робляться у 2 примірниках. Перший залишається на кафедрі, другий надається у деканат.

Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику повторно в періоду навчального семестру або канікул.

Студент, який в останнє не отримав задовільну оцінку з практики в комісії, відраховується з університету.

За підсумком практики викладач – керівник (и) практики складає звіт. Звіт по практиці має наступну структуру:

- Титульний аркуш;
- Основна частина:
 - Розділ 1;
 - Розділ 2;
 - Розділ 3;
 - Розділ 4;
 - Розділ 5;
 - Розділ 6;
- Додатки.
- Звіт підписується викладачем – керівником практики від кафедри.

Підсумки навчальної практики обговорюються на засіданні кафедри, підсумкових конференціях студентів з практики, а загальні підсумки – на засіданнях ректорату, деканатів, Вченій раді університету, факультетах.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з проведення навчальної практики.
2. Методичні вказівки до проведення навчальної практики.

3. Робочий зошит з навчальної практики.
4. Посібники, підручники відповідно професійних компетенцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Х.: ХНУВС. 2017. 192 с.

Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор -Видавництво, 2016. 378 с.

Економіка підприємства / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Вид-во КНЕУ, 2015.- 528с.

Економіка підприємства / За ред. В.І. Гринчуцького . – К: ЦУЛ, 2019. – 304 с. 8.

Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запужляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.

Економіка підприємства : навч. посіб., практикум / Я. С. Витвицький, У. Я. Витвицька, Н. О. Гавадзин, Р. Р. Зелінський ; Петренко В. П., ред. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 306 с.

Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.

Економіка підприємства: [навчальний посібник] / В.В. Горлачук, І.Г. Яненко. – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 344с.

Економіка підприємства: навч. Посібник / О.В Березін, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко. – К.: Знання, 2015. – 390 с. 13.

Економіка підприємства: підручник / за ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2016. – 614с.

Іванілов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 728 с.

Кузьмин, В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум / В. М. Кузьмин. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 51 с.

Орлов П. А. Экономика предприятия: Учеб. пособие / П. А. Орлов, Т. П. Прохорова, Р. А. Коломиец, Т. И. Притыченко, В. П. Дуравкин, О. В. Шалабанов, В. М. Щетинин, Г. А. Холодний, О. П. Орлов; [Под общ. ред. П. А. Орлова. — Харьков: РИО ХГЗУ, 2000. — 400 с.

Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Допоміжна:

Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 292 с.

Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини / Геращенко О.М. Харків: Видавництво Фоліо, 2016 р. - 303 с.

Економіка підприємства : практикум / Г. В. Соломіна. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 142 с.

Кузьмин, В. М. Основи економіки та організації виробництва : практикум / В. М. Кузьмин. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 61 с.

Кулик, Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. / Т. П. Кулик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 232 с.

Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність в Україні: Навч. пос. - К.: Кондор, 2015. - 406 с.

Планування і контроль на підприємстві : практикум / Б. В. Гречаник, Ю. В. Буй, І. В. Мельничук, М. Д. Федішин ; 2-га ред. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 207 с.

Ткаленко Н.В., Ремньова Л.М., Маргасова В.Г., Виговська В.В., Ніколаєнко Ю.В. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Видання друге , доповнене і перероблене. –К.: Кондор-Видавництво , 2016.-232 с.

Управління якістю: навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Грабовська. – К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 278 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри бізнес – консалтингу та міжнародного туризму.
4. Internet.